

עמל תורה

לקראת חג השבועות נעסוק בעניינים הקשורים ללימוד תורה.

בתחילת סדר הברכות והקללות מבטיחה התורה: "אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם. ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו...". בביאור המושג "בחקותי תלכו" מבאר המדרש, שתהיו עמלים בתורה. ביטוי מיוחד זה של 'עמל תורה', קיבל פירושים רבים בדברי גדולי הדורות, והיום נראה כמה מהם.

מדרש אגדה ויקרא פרשת בחקותי פרק כו

"אם בחקתי תלכו". זה שאמר הכתוב "מוסר ה' בני אל תמאס וגו'" (משלי ג, יא), כי הקדוש ברוך הוא עושה טובה עם מי שאוהבו ומייסרו בזה העולם, כדי שילך נקי לעולם הבא, כי לא יתכן האדם להיות נקי מן העונות, ובעבור זה מביא עליו הייסורין כדי לצרפו, כמו הכסף המזוקק שבעתים, והקב"ה אינו מתאוה מישראל, אלא שיהיו עמלים בתורה ובמעשים טובים, וכן הוא אומר: "לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו, כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי" (תהלים פא, יד-טו), ואומר לו "הקשבת למצותי ויהי כנהר שלומך וגו'" (ישעיה מח, יח), לכך נאמר אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו, שיהא אדם לומד בתורה על מנת לשמור המצות לעשותם, שהלומד על מנת שלא לעשות נוח לו שלא נברא בעולם".

מהר"ל

(תפארת ישראל פרק ג)

"ולזהורות כי האדם חסר, וצריך אליו השלמה, לכך אמרו בפרק חלק (סנהדרין צט): "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז), אמר רבי אליעזר, איני יודע אדם לעמל פה, אם לעמל מלאכה. כשהוא אומר (משלי טז, כו) "נפש עמלה עמלה לו כי אכף עליו פיהו" הוי אומר לעמל פה. ועדיין איני יודע אם לעמל תורה, אם לעמל שיחה, כשהוא אומר (יהושע א, ח) "לא ימוש ספר התורה הזה מפוך והגית בו יומם ולילה", הוי אומר לעמל תורה, עד כאן.

ואמר עוד 'ועדיין איני יודע אם עמל שיחה או עמל תורה'. כי אולי לא צריך שיוציא מן הכח אל הפעל רק כח הדב'ר, שאינו שכל גמור. אבל לא כח השכלי, שהוא דבור של תורה, וזהו שכל גמור. כשהוא אומר (יהושע א, ח) "לא ימוש ספר התורה הזה מפוך", מזה נלמוד כי האדם על זה נברא, שיוציא אל הפעל כח הדברי השכלי, שהוא שכל התורה. ולפיכך אמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפוך", כי אחר שהאדם שלמותו בכח, צריך שיהיה כל עמלו ופעלו בדבר שהוא שלמותו האחרון אשר נברא בשבילו. כמו שאמר הכתוב "אדם לעמל יולד". שרוצה לומר כי תכלית מעלתו הוא אל העמל, שהוא יציאה אל הפעל, וזהו "לא ימוש וגו'".